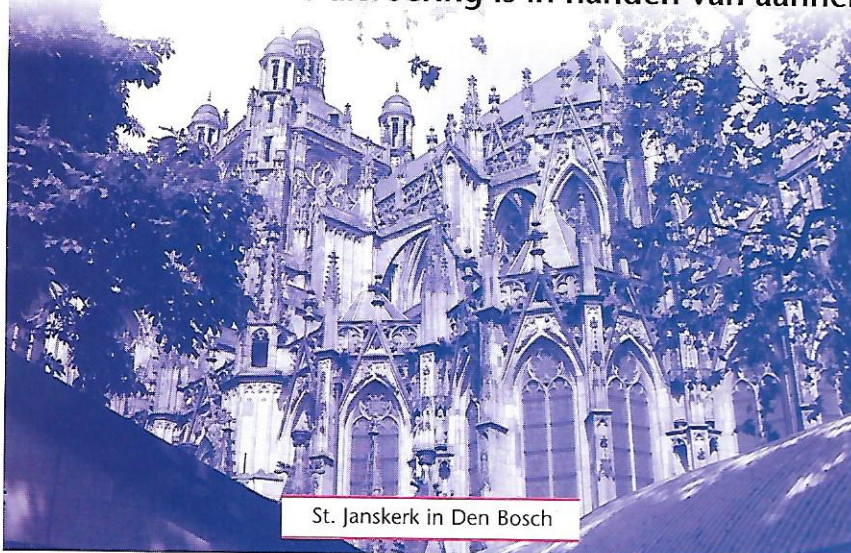

Een woud van steen

door Llewellyn Bogaers

De St. Janskerk in Den Bosch wordt aan de buitenkant gerestaureerd. Steenhouwerij Maarsssen en de firma Petrumus uit Heusden leveren, verenigd in de St. Jan V.O.F., het natuursteen. De uitvoering is in handen van aannemersbedrijf Nico de Bont.

St. Janskerk in Den Bosch

Of ik een column over het steen wilde schrijven? Ik was blij met de opdracht: twintig jaar geleden zag ik voor het eerst foto's van de steenmannetjes op de luchtbogen. Het was zo'n moment dat ik zeker wist dat ik met laat-middeleeuwse cultuurgeschiedenis het goede vak had gekozen. De beelden drukken gemeenschapszin uit en liefde voor het ambacht. Waar plaats is voor een beeld, staat een beeld. Dit werk is een kolfje naar de hand van het team van Steenhouwerij Maarsssen.

Het project is in de derde fase. De zuid- en noordgevel krijgen waar nodig nieuwe bekleding. Het gaat om gevelvlakken, steunberen, luchtbogen, balustraden, pinakels, hogels, kruisbloemen en fijn beeldhouwwerk. De ijzeren doken die de stenen verbinden, worden vervangen door roestvrijstaal. In de eerste twee fasen is 140 m3 steen verwerkt. De restauratie is nodig, omdat bij werkzaamheden in de jaren dertig Ettinger tufsteen is gebruikt, dat gevoelig bleek voor

haarscheurtjes. Het vocht dat zich hierin verzamelde, heeft de steen van binnenuit aangetast.

Tegenwoordig is steenhouwen niet meer mogelijk zonder de computer. Van het gevelvlak wordt een fotogrammetische opname gemaakt: elke steen krijgt een nummer. In de borderel staat de steen apart beschreven: nummer, omvang, materiaal, behouwing, herstelplan, etc. Op basis van deze gegevens wordt gecalculeerd. Daarna begint het echte werk. Elke steen wordt op schaal in de computer ingetekend met behulp van het programma Auto Cad. Dit is de taak van Natuursteen- en Adviesburo Schellevis. De computer kan heel wat aan, maar sommige bewerkelijke stenen worden toch nog met de hand getekend. Het nieuwe werk wordt niet meer in tufsteen uitgevoerd, maar in Portlandsteen dat heel veel harder is en dus weer eigen eisen aan het houwen stelt. Schellevis zorgt ervoor dat de gotische vormtaal behouden blijft, al moeten de

details soms aan de steensoort worden aangepast. Het voordeel van het computertekenen is dat lijnen en profielen zorgvuldig op elkaar kunnen worden afgestemd. Via de e-mail komen de tekeningen bij Steenhouwerij Maarsssen terecht waar zij op ware grootte worden uitgedraaid. Nu kunnen de steenhouwers aan de slag. Er is veel werk verzet. De teken-, houw- en bouwteams zijn onder leiding van architect Sturm goed op elkaar afgestemd. Wat viel op toen wij bovenop het werk stonden? De toewijding waarmee vroeger en nu gebouwd is. Elke pinakel, elke hogel is mooi, of je er nu van onder, van boven, of van opzij naar kijkt. Dit karwei is niet mogelijk zonder de energie te bundelen. Allereerst van de mensen die het geld foureren, vroeger de parochianen van St. Jan, nu vooral de fondsen. En dan is er de inzet van de mensen die bij de uitvoering betrokken zijn. Het valt mij altijd weer op, hoe de liefde voor dit vak van vader op zoon overgaat. Dat is toch bijzonder?

